

Bruselj, 11. oktober 2024
(OR. en)

14450/24

ELARG 131
COEST 554
CODEC 1931
CADREFIN 148
FIN 899
ECOFIN 1137
BUDGET 60
POLGEN 131

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj:	za generalno sekretarko Evropske komisije: direktorica Martine DEPREZ
Datum prejema:	10. oktober 2024
Prejemnik:	Thérèse BLANCHET, generalna sekretarka Sveta Evropske unije
Št. dok. Kom.:	COM(2024) 470 final
Zadeva:	SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ Sporočilo o načrtu za rast za Moldavijo

Delegacije prejmejo priloženi dokument COM(2024) 470 final.

Priloga: COM(2024) 470 final

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 9.10.2024
COM(2024) 470 final

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

Sporočilo o načrtu za rast za Moldavijo

UVOD

Širitvena politika Evropske unije (EU) ostaja osrednjega pomena za zaščito in spodbujanje mirne, stabilne, močne in združene Evrope. Vojaška agresija Rusije proti Ukrajini ponovno kaže na potrebo po odločnih geostrateških naložbah v to politiko. Polnopravno članstvo Republike Moldavije (v nadaljnjem besedilu: Moldavija) je v političnem, gospodarskem in varnostnem interesu EU. Gre za neposreden odziv na evropske težnje Moldavcev in Moldavk ter prispevek h krepitvi stabilne in uspešne demokracije, izboljšanje njihovih gospodarskih in družbenih razmer ter navsezadnje prispevek k varnejši, mirni in uspešnejši prihodnosti. EU mora zdaj z novim načrtom za rast za Moldavijo zagotoviti potrebno podporo za pospešitev njene trajnostne in vključujoče gospodarske rasti ter pristopnega procesa na podlagi reform v zvezi z EU.

Približevanje Moldavije enotnemu trgu EU se je začelo leta 2014 z začasnim začetkom veljavnosti pridružitvenega sporazuma med EU in Moldavijo¹, ki je vključeval poglobljeni in celoviti sporazum o prosti trgovini. Z gospodarskim in naložbenim načrtom za vzhodno partnerstvo² je EU v sodelovanju z mednarodnimi finančnimi institucijami mobilizirala že 1,6 milijarde EUR javnih in zasebnih naložb v vodilne projekte za Moldavijo. Gospodarski in naložbeni načrt je imel ključno vlogo pri usmerjanju naložb v kritične sektorje, kot so poveztljivost, energijska učinkovitost, razvoj podjetij in konkurenčnost. Okrevanje se je upočasnilo zaradi pandemije COVID-19 ter velikega gospodarskega in socialnega bremena, ki teži Moldavijo zaradi vojaške agresije Rusije proti Ukrajini in poskusov Rusije, da bi jo destabilizirala z dezinformacijskimi kampanjami ter energetske in gospodarske prisilo³. Bruto domači proizvod (BDP) Moldavije na prebivalca je leta 2023 znašal 29 % povprečja EU, torej je vrzel v socialno-ekonomski konvergenci z EU znatna.

Moldavija je v teh težkih razmerah in od svoje prošnje za članstvo v EU, podane marca 2022, pokazala odpornost in vztrajno izvajala reforme, bistvene za njen napredek na pristopni poti. Zaradi zavez glede reform je bil Moldaviji junija 2022 podeljen status kandidatke za članstvo v EU, pristopna pogajanja pa so se začela junija 2024. Vendar država, če se gospodarska rast ne pospeši in zbliževanje ostane počasno, brez nadaljnje odločne politične in gospodarske podpore ne bo mogla hitro napredovati na poti v EU.

EU se zaveda pomena podpore partnericam z Zahodnega Balkana z novim načrtom za rast za Zahodni Balkan, predstavljenim leta 2023⁴. Cilj načrta za rast za Moldavijo je obravnavati podobne izzive kot pri državah Zahodnega Balkana, spodbujati socialno-ekonomsko konvergenco z EU in podpirati pristopni proces na podlagi izvajanja reform, povezanih z EU. Načrt za rast za Moldavijo bo dal nov in primerljiv zagon moldavskemu gospodarstvu in družbi. Načrt, ki temelji na treh stebrih, bo pospešil socialno-ekonomske in temeljne reforme (prvi steber), izboljšal dostop do enotnega trga EU (drugi steber) ter povečal finančno pomoč prek namenskega instrumenta za reforme in rast za Moldavijo (tretji steber). Načrt in

¹ Pridružitveni sporazum med Evropsko unijo in Evropsko skupnostjo za atomsko energijo in njunimi državami članicami na eni strani ter Republiko Moldavijo na drugi strani; [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:22014A0830\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:22014A0830(01)).

² SWD(2021) 186 final.

³ Rusija je 4. decembra 2023 uvedla popolno prepoved uvoza zelenjave in sadja iz Moldavije.

⁴ COM(2023) 691 final.

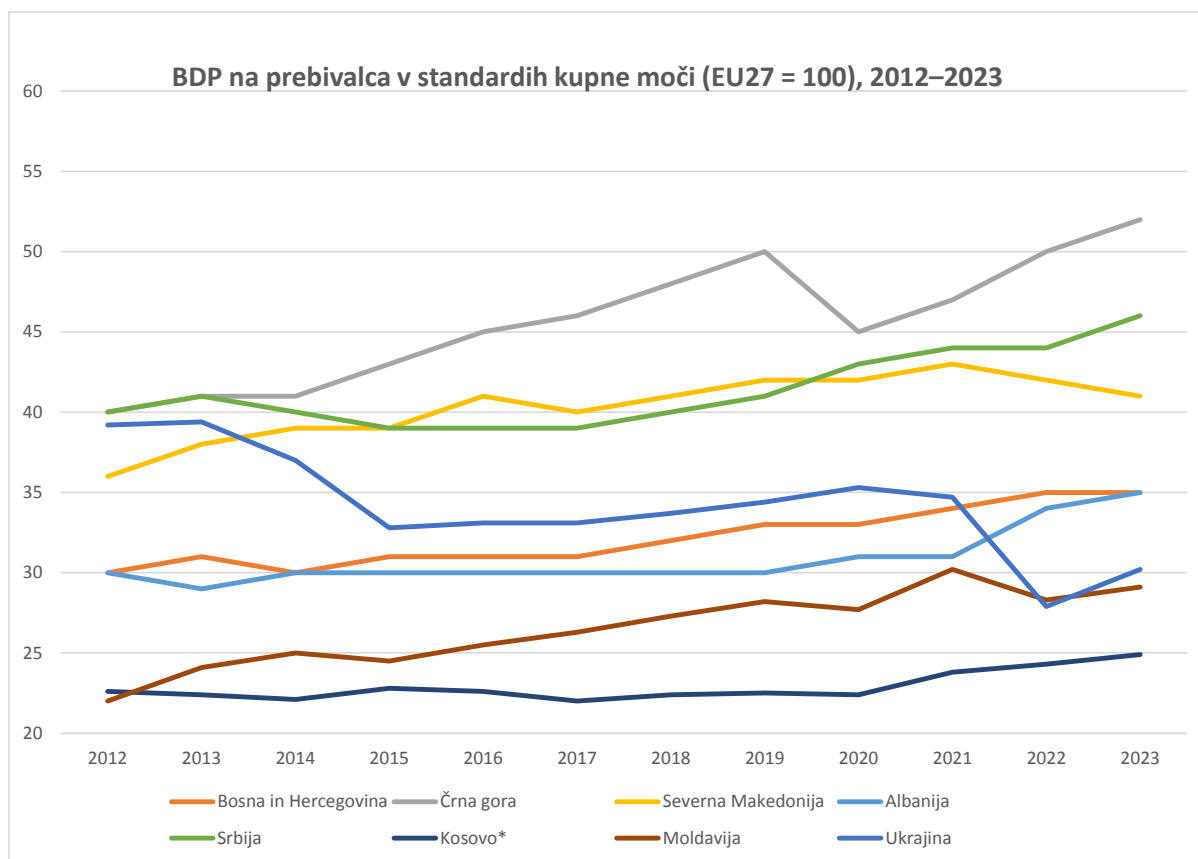
instrument bosta skupaj omogočila in spodbudila reforme in naložbe, potrebne za pospešitev pristopnega procesa ter trajnostno rast in razogljčenje moldavskega gospodarstva v korist Moldavcem in Moldavkam.

Načrt za rast za Moldavijo bo obravnaval temeljne strukturne pomanjkljivosti, ki zavirajo potencial Moldavije za rast, in sicer s krepitvijo konkurenčnosti države, podpiranjem znatnih naložb v zasebni sektor in infrastrukturo, izboljšanjem gospodarskega upravljanja, razvojem njenega socialnega kapitala, podpiranjem zelenega in digitalnega prehoda ter spodbujanjem prizadevanj za pravno državo in boj proti korupciji. Načrt bo Moldaviji pomagal pri razvoju delujočega in odprtega tržnega gospodarstva, ki bo kos konkurenčnim pritiskom in tržnim silam v EU. Pospešeno usklajevanje z zakoni in standardi EU bo tudi olajšalo postopno vključevanje Moldavije v enotni trg EU, tako da bo deležna nekaterih koristi članstva v EU pred pristopom, kar bo spodbudilo trajnostno gospodarsko rast in ustvarilo delovna mesta.

1. TRENUTNE SOCIALNO-EKONOMSKE RAZMERE V MOLDAVIJI

Sedanja vlada sicer uspešno obvladuje sočasne krize, vendar ima moldavsko gospodarstvo v zadnjih letih težave pri izboljšanju svojega gospodarskega zbliževanja z EU. BDP na prebivalca države je leta 2023 dosegel 29 % povprečja EU, torej zaostaja za večino držav Zahodnega Balkana. Moldavsko gospodarstvo le počasi okreva po nedavnih zunanjih pretresih in recesijah, ki jih je sprožila pandemija COVID-19, zaostri pa so se zaradi vojaške agresije Rusije proti Ukrajini, njene uporabe energije kot orožja ter posledične energetske in begunske krize⁵. Pričakuje se, da se bo gospodarsko okrevanje v letih 2024 in 2025 nadaljevalo, vendar naj bi letna rast BDP ostala pod ravnmi, potrebnimi za zagotovitev hitre konvergence s povprečjem EU.

⁵ Potem ko se je BDP v letu 2020 zaradi pandemije COVID-19 zmanjšal za 8 %, se je moldavsko gospodarstvo v letu 2021 močno povečalo, in sicer za 14 %, v letu 2022, po začetku vojaške agresije Rusije proti Ukrajini, pa ponovno skrčilo za 5 %. Gospodarstvo je doživelo tudi energetske krize, povezano z njegovo odvisnostjo od ruskega plina in hudimi sušami, zaradi katerih so se zmanjšale kmetijske letine, ki so ključne za gospodarsko uspešnost Moldavije. Moldavsko gospodarstvo je postopoma, vendar počasi vstopilo v fazo okrevanja; realna rast BDP v letu 2023 je dosegla 0,7 %.

Vir: Eurostat in Svetovna banka.

* To poimenovanje ne posega v stališča o statusu ter je v skladu z RVSN 1244/1999 in mnenjem Meddržavnega sodišča o razglasitvi neodvisnosti Kosova.

Moldavsko gospodarstvo je trpelo tudi zaradi dolgoletnih nezadostnih naložb, gospodarska diverzifikacija pa je še vedno nizka. Njen izvoz so predvsem kmetijski in industrijski proizvodi z nizko dodano vrednostjo, kot so žita in oljnice, električna oprema in tekstil. Moldavija ima zaradi pomanjkanja kvalificirane delovne sile, nizke produktivnosti in ene najvišjih stopenj izseljevanja v Evropi težave pri ohranjanju usposobljenega človeškega kapitala, potrebnega za rast njenega gospodarstva. Delež javnih naložb v BDP ostaja majhen, kar vodi v manjšo sposobnost države za nadgradnjo ključne energetske, digitalne in prometne infrastrukture. Vojaška agresija Rusije proti Ukrajini je dodatno zaostila težave pri privabljanju neposrednih tujih naložb. Sredstva podjetij v državni lasti, ki prispevajo približno petino k moldavskemu BDP, fiskalno bremenijo gospodarstvo ter so eden od razlogov za pomanjkanje konkurence in neučinkovitosti na trgu.

Skupaj z na splošno šibkim poslovnim okoljem in odvisnostjo od uvoza energije to močno ovira Moldavijo pri tem, da bi znatno izkoristila priložnosti, ki jih ponuja poglobljeni in celoviti sporazum o prosti trgovini z EU. Ta sporazum vsebuje številne neizkoriščene možnosti, zaradi katerih mora Moldavija povečati ne le obseg, temveč tudi dodano vrednost svojega izvoza v kmetijskem, proizvodnem, in informacijskem sektorju, sektorju komunikacijskih tehnologij ter v drugih storitvenih sektorjih.

Ambiciozna reformna in naložbena strategija bi lahko spodbudila doseganje teh ciljev.

2. NAČRT ZA RAST ZA MOLDAVIJO IN NJEGOVI GLAVNI STEBRI

Medtem ko Moldavija okreva po nedavnih zunanjih pretresih, ji je treba zagotoviti znatno podporo, da bo lahko izkoristila svoje gospodarske priložnosti, pospešila konvergenco ter spodbujala vključujočo in trajnostno gospodarsko rast za svoje državljane. Da bi zagotovili pravočasen napredek, bo predlagani načrt rasti za Moldavijo – tako kot za Ukrajino in Zahodni Balkan – osredotočen na tri stebre:

- 1) ***pospešitev socialno-ekonomskih in temeljnih reform***⁶ s podporo namenskega programa reform, tesno povezanega s procesom pristopa Moldavije k EU;
- 2) ***izboljšanje dostopa do enotnega trga EU*** na podlagi priložnosti, ki jih ponuja poglobljeno in celovito prostotrgovinsko območje, ter sodelovanje v programih in politikah EU, kar pa predpostavlja, da se Moldavija uskladi z ustreznimi pravili enotnega trga EU;
- 3) ***povečanje finančne pomoči*** za podporo izvajanju socialno-ekonomskih in temeljnih reform ter prispevanje k spodbujanju naložb prek namenskega instrumenta za reforme in rast za Moldavijo z izplačili, pogojenimi z napredkom pri reformah.

Ti trije stebri, ki se medsebojno dopolnjujejo in temeljijo na procesu reform v skladu s pridružitvenim sporazumom/poglobljenim in celovitim sporazumom o prosti trgovini ter rezultatih gospodarskega in naložbenega načrta, obravnavajo temeljne strukturne težave, ki Moldavijo zavirajo na poti rasti, in bi ji lahko v prihodnjem desetletju pomagali podvojiti obseg njenega gospodarstva. V skladu z obstoječo metodologijo širitve⁷ se bo tudi pospešilo sprejetje in izvajanje pravnega reda ter se zagotovile socialno-ekonomske koristi povezovanja pred pristopom k EU. Glede na to so temeljne reforme, vključno s tistimi za krepitev pravne države in temeljnih pravic, nujne za izkoriščanje koristi povezovanja in vzpostavitev ugodnega okolja za privabljanje zasebnih naložb ter za trajnostno gospodarsko rast ob hkratnem zmanjševanju emisij.

Prvi steber: pospeševanje socialno-ekonomskih in temeljnih reform z namenskim programom reform

Za pospešitev trajnostne in vključujoče socialno-ekonomske konvergence Moldavije z EU pred pristopom bo načrt za rast za Moldavijo osredotočen na program reform. Program reform bo pomagal oblikovati in zagotoviti ambiciozne reformne pobude Moldavije ter spodbujal njihovo izvajanje in omogočil spremljajoče naložbe. Temeljlil bo na nacionalni razvojni strategiji⁸,

⁶ Sklop temeljnih prvin vključuje: poglavje 23 – Sodstvo in temeljne pravice; poglavje 24 – Pravica, svoboda in varnost, gospodarska merila, delovanje demokratičnih institucij, reforma javne uprave; poglavje 5 – Javna naročila; poglavje 18 – Statistika in poglavje 32 – Finančni nadzor.

⁷ COM(2020) 57 final.

⁸ [LP315/2022 \(legis.md\)](#).

nacionalni strategiji gospodarskega razvoja do leta 2030, nacionalnih sektorskih strategijah, pridružitvenem načrtu EU-Moldavija za obdobje 2021–2027, obstoječih priporočilih iz širitvenih svežnjev, sklepov, sprejetih v okviru ekonomskega in finančnega dialoga, programu gospodarskih reform ter prednostnem akcijskem načrtu 2023–2024⁹. Program reform, ki ga je razvila Moldavija, bo ocenila in odobrila Evropska komisija.

V programu reform bodo orisane prednostne reforme za socialno-ekonomski razvoj, ki bodo temeljile na **ključnih dejavnikih gospodarske rasti**: gospodarski konkurenčnosti, gospodarski odpornosti, vključno z infrastrukturo in energijo, ekonomskem upravljanju, socialnem kapitalu ter zelenem in digitalnem prehodu.

Za spodbujanje **gospodarske konkurenčnosti** bo program reform vključeval ukrepe za izboljšanje poslovnega okolja in podpore MSP, tudi z regulativnega vidika, za izvajanje nove industrijske politike ter za spodbujanje izvoza in naložb za pomoč pri vključevanju lokalnih podjetij v globalne vrednostne verige. Za krepitev **gospodarske odpornosti** bodo potrebne strukturne reforme, da se odpravijo vrzeli v poveztljivosti Moldavije, zlasti z uskladitvijo prometnih, energetske in digitalnih politik ter zagotavljanjem bistveno večjih naložb v te ključne sektorje. Poleg tega bodo potrebne izboljšave **gospodarskega upravljanja**, vključno s krepitvijo upravljanja javnih financ prek revizijskih in kontrolnih sistemov, obravnavanjem neučinkovitosti podjetij v državni lasti in zmanjšanjem njihovega prevladujočega položaja v proizvodnih sektorjih.

Kar zadeva **socialni kapital**, bodo potrebni ukrepi za podporo reformam na področju izobraževanja, spretnosti, vključujočega zaposlovanja in priložnosti na trgu dela, s posebnim poudarkom na mladih, enakosti spolov in ekonomskem opolnomočenju žensk, socialni zaščiti ter zdravju.

Nazadnje, v skladu z zavezo Moldavije, da bo do leta 2050 dosegla podnebno nevtralnost, bo **zeleni prehod** kot horizontalna prednostna naloga Moldaviji v pomoč pri razogljičenju njenega gospodarstva in infrastrukture ter omejitvi degradacije in onesnaževanja okolja. Obravnaval bo produktivnost virov in krožno gospodarstvo, biotsko raznovrstnost, nizkoogljično okolje in krepitev okoljskih institucij.

V programu reform bodo opisane ključne reforme **v vseh temeljnih prvinah** pristopnega procesa EU, ker zadevajo več sektorjev ter so osrednjega pomena za pristopni proces in pomembne za uspešno gospodarstvo in zdravo poslovno okolje ter zaupanje vlagateljev. Reforme bodo okrepile pravno državo, boj proti korupciji in organiziranemu kriminalu ter upravljanje notranjih zadev, vključno z usklajevanjem vizumske politike z EU. Poleg tega bodo reforme zagotavljale temeljne pravice, vključno s svobodo izražanja in delovanjem demokratičnih institucij, ter okrepile reformo moldavske javne uprave.

Od uspešnega izvajanja **programa reform** bo odvisna hitrost izvajanja načrta za rast za Moldavijo: izplačila sredstev EU v okviru instrumenta za reforme in rast bodo odvisna od doseženega napredka, hkrati pa bodo prispevala k pospešitvi pristopnih pogajanj.

⁹ Prednostni akcijski načrt za okrepljeno izvajanje poglobljenega in celovitega sporazuma o prosti trgovini iz pridružitvenega sporazuma med Republiko Moldavijo in Evropsko unijo v obdobju 2023–2024: [trgovinski odnosi EU z Moldavijo \(europa.eu\)](https://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=13244).

Drugi steber: izboljšanje dostopa Moldavije do enotnega trga EU

Ena od ključnih utemeljitev načrta za rast je, da se državi zagotovi več priložnosti za tesnejše povezave z enotnim trgom EU. Načrt bo postopoma okrepil sposobnost Moldavije za spopadanje s pritiski konkurenčnega trga ter zagotovil dostop do trga za blago in storitve višje vrednosti v izvozno usmerjenih sektorjih, kar bo spodbudilo trajnostno in vključujočo rast ter ustvarjalo delovna mesta. Njegov cilj je z uporabo norm in standardov EU za moldavske izdelke zagotoviti enake konkurenčne pogoje za moldavske izvoznike in izvoznike EU.

V načrtu za rast so predlagani ciljno usmerjeni ukrepi na petih prednostnih področjih, na katerih lahko Moldavija sprejme takojšnje ukrepe za povečanje koristi, ki jih nudi enotni trg: (i) prosti pretok blaga in vključevanje v dobavne verige, (ii) olajševanje trgovine in prometnih povezav, (iii) vključevanje v energetske trg EU, (iv) vključevanje v digitalni trg ter (v) dostop do enotnega območja plačil v eurih (SEPA).

Takojšnji ukrepi bodo osredotočeni na prosti pretok blaga s poudarkom na standardizaciji, certificiranju, ugotavljanju skladnosti in nadzoru trga, kar bo pripomoglo k povečanju moldavskega izvoza na enotni trg. Ko bo država dovolj pripravljena, bo mogoč dodaten dostop. Olajšati je mogoče postopke na mejnih prehodih, vključno s carino, in izboljšati splošno varnost dobavnih verig, in sicer s pristopom Moldavije h Konvenciji o skupnem tranzitnem postopku ter izkoriščanjem celovitega računalniškega veterinarskega sistema Traces v **trgovinskih in prometnih povezavah**. Poleg tega bo preučena racionalizacija postopkov na meji, da bi se izboljšali trgovinski tokovi. Dostop Moldavije do **enotnega območja plačil v eurih** (SEPA), za katerega bodo sicer morala najprej biti izpolnjena potrebna merila in izdana odločitev Evropskega sveta za plačila, bo spodbudil čezmejno trgovino in naložbe. V zvezi s povezovanjem enotnega digitalnega trga bodo podprte priložnosti za pridružitve območju gostovanja v EU in pridružitve **vodilnim pobudam EU**, vključno z evropsko denarnico za digitalno identiteto in kibernetkovarnostno rezervo EU.

Druga možna področja sodelovanja vključujejo **kritična zdravila, e-trgovanje in priznavanje spretnosti**. Moldavija bi lahko z dostopom do Zaveznitstva za kritična zdravila razvila strateška partnerstva za zagotovitev oskrbe s kritičnimi zdravili. Razviti bi bilo mogoče storitve, povezane z e-trgovanjem, vključno z dostavo paketov, in turistične storitve. Sodelovanje na področju spretnosti ter priznavanja kvalifikacij bi pripomoglo k izboljšanju dostopa moldavskih državljanov in državljanek do trga dela EU (glej Prilogo).

Moldavija že ima tesne trgovinske odnose s sosednjimi državami EU, ki so se v zadnjih desetih letih podvojili. Preučiti bi bilo treba nadaljnje priložnosti za podporo povečanju obsega in dodane vrednosti ter morebitnih koristi za Moldavijo, vključno z nadaljnjo krepitvijo trgovinskih odnosov z Ukrajino. Dostop Moldavije do enotnega trga EU je boljši tudi zaradi njenega sodelovanja v Srednjeevropskem območju proste trgovine (CEFTA)¹⁰. V zvezi s tem

¹⁰ Srednjeevropski sporazum o prosti trgovini (CEFTA) iz leta 2006 države Zahodnega Balkana in Moldavijo povezuje v regionalno trgovinsko območje z namenom liberalizacije trgovine z blagom in storitvami v regiji. Delo v okviru sporazuma CEFTA je bilo leta 2020 vključeno v akcijski načrt za skupni regionalni trg.

se pričakuje, da bo Moldavija še naprej konstruktivno podpirala delo te regionalne organizacije. Zagotovljena bo nadaljnja pomoč za okrepitev njenih politik regionalnega razvoja in pametne specializacije ob upoštevanju medregionalnega sodelovanja v EU, tudi v Podonavju in črnomorski regiji¹¹.

Tretji steber: povečanje finančne pomoči za podporo socialno-ekonomskim in temeljnim reformam ter privabljanje naložb

EU je imela v zadnjih letih osrednjo vlogo pri zagotavljanju potrebne finančne pomoči za krepitev odpornosti Moldavije in nudila ciljno usmerjeno podporo. EU od leta 2021 Moldavijo še naprej odločno podpira in je solidarna z njo, saj ji je dala na voljo 2,2 milijarde EUR posojil in nepovratne podpore. Moldavija trenutno prejema podporo EU v okviru Instrumenta za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje. Financiranje poteka prek različnih oblik podpore, kot so neposredna proračunska podpora, makrofinančna pomoč, sodelovanje v programih EU in projekti z mednarodnimi finančnimi institucijami, za katere jamči proračun EU.

Glede na pristopno pot države je cilj instrumenta za reforme in rast za Moldavijo (v nadaljnjem besedilu: instrument) zagotoviti **večjo finančno podporo** za izvajanje celovitega programa reform. Naložbe bodo Moldaviji pomagale, da v celoti izkoristi svoj potencial v smislu trajnostnega gospodarskega in socialnega razvoja v primerjavi z državami članicami EU, izboljša življenjski standard in pospeši svoj pristop.

Z instrumentom, ki je Evropskemu parlamentu in Svetu predstavljen ločeno kot zakonodajni predlog in je tesno oblikovan po vzoru instrumenta za reforme in rast za Zahodni Balkan, se bo izplačala podpora v višini do 1,8 milijarde EUR¹². Financiral se bo iz 420 milijonov EUR dvostranskih dodelitev, predvidenih za Moldavijo v okviru Instrumenta za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje, zajemal pa bo obdobje 2025–2027. Del zneska bo uporabljen za mobilizacijo **posojil**, ki bodo izplačana neposredno v nacionalni proračun Moldavije, da bi pospešili reforme, določene v programu reform, in omogočili potrebne naložbe. Ta posojila bodo zelo ugodna, z dolgim rokom odplačevanja in ugodnimi obrestnimi merami. Iz dvostranskih sredstev se bo še naprej zagotavljala tudi **nepovratna** finančna podpora, vključno s tehnično pomočjo za spremljanje izvajanja prednostnih nalog iz načrta za rast in zagotavljanje podpore civilni družbi. Moldavija bo še naprej deležna koristi od regionalnih pobud in sodelovanja v programih EU.

Izplačila v okviru instrumenta bodo pogojena z izvajanjem posebnih reform in naložb, ki so opredeljene v programu reform in se bodo uporabljale kot pogoji za izplačilo, tj. ko bodo izpolnjene, se bodo sprostila sredstva v okviru novega instrumenta za reforme in rast v vnaprej določenem časovnem okviru.

Načrt za rast bo s povezovanjem povečane finančne podpore v okviru tretjega stebra in programa reform v okviru prvega stebra s priložnostmi, ki jih ponuja drugi steber (dostop do

¹¹ Zlasti prek strategije EU za Podonavje in skupne pomorske agende za Črno morje.

¹² Uredba (EU) 2024/1449 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2024 o vzpostavitvi instrumenta za reforme in rast za Zahodni Balkan.

enotnega trga EU), podpiral socialno-ekonomsko konvergenco Moldavije z EU ter njen pristopni proces s pospeševanjem usklajevanja z vrednotami, zakoni in standardi EU.

Instrument naj bi mobiliziral približno 2,5 milijarde EUR novih naložb mednarodnih finančnih institucij in zasebnega sektorja. To znatno povečanje javnih in zasebnih naložb bo povezano z izvajanjem programa reform za zagotovitev energetske in prometne infrastrukture ter infrastrukture za digitalno povezljivost, ki je potrebna za razvoj podjetij in trgovine. Instrument bo izkoristil tudi naložbe za spremljanje Moldavije na njeni poti k razogljičenju. **Naložbena platforma za sosedstvo**¹³ bo glavno sredstvo za izvajanje teh naložb. Temeljila bo na delu, ki je bilo že opravljeno v okviru gospodarskega in naložbenega načrta za Moldavijo¹⁴, ki je usmerjal naložbe v kritične sektorje, kot so povezljivost, energijska učinkovitost, razvoj podjetij in konkurenčnost.

Načrt za rast, osredotočen na program reform in usklajene naložbe, bo služil kot trden strateški okvir in bi lahko podprl prizadevanja Moldavije za usklajevanje donatorjev, zlasti v okviru partnerske platforme za Moldavijo, ki združuje države članice EU, države skupine G7, mednarodne partnerje in podobno misleče partnerje.

ZAKLJUČEK

Moldavija si prizadeva na poti pristopa k EU. Zaradi vpliva vojaške agresije Rusije proti Ukrajini in ruskega hibridnega vojskovanja proti Moldaviji se ta še naprej sooča z velikimi izzivi pri oživitvi svoje gospodarske rasti in dovolj hitrem spodbujanju socialno-ekonomskih reform. Načrt za rast za Moldavijo, ki sledi načrtu za rast za Zahodni Balkan, je pravočasna razširitev ponudbe EU, da bi Moldaviji pomagala izboljšati njene perspektive trajnostnega gospodarskega razvoja in pospešiti temeljne reforme, potrebne za zmanjšanje vrzeli v gospodarski konvergenci.

Načrt bo s svojimi tremi medsebojno povezanimi stebri **podpiral vključevanje Moldavije v EU in njen enotni trg**. Njegov cilj je premagati strukturne izzive ter pospešiti temeljne reforme na področju pravne države ter boja proti korupciji in organiziranemu kriminalu. Načrt bo zapolnil pomembne naložbene vrzeli v infrastrukturi in podjetjih, spodbujal zeleni in digitalni prehod ter povečal produktivnost z osredotočanjem na osrednje sektorje z velikim potencialom rasti. To bo moldavskemu gospodarstvu omogočilo, da bo v naslednjem desetletju morda podvojilo svoj obseg in privabilo nove kapitalske naložbe. Načrt bo pripomogel k ustanovitvi 5 000 novih podjetij in 100 000 moldavskim državljanom in državljankam pomagal najti zaposlitev.

Da bi bila Moldavija v celoti deležna koristi iz načrta za rast, mora izvesti reforme in **zagotoviti celovit pristop, ki bo vključeval vse segmente družbe**. To pa bi moralo privedi do hitrejšega usklajevanja z zakoni in standardi EU ter reform na temeljnih področjih širitvenega procesa.

¹³ Naložbena platforma za sosedstvo je mehanizem, namenjen mobilizaciji dodatnih sredstev za financiranje infrastrukturnih projektov v vzhodnem in južnem sosedstvu EU. Združuje nepovratna sredstva EU in njenih držav članic ter jih uporablja za pridobivanje posojil evropskih finančnih institucij in prispevkov samih partnerskih držav.

¹⁴ Gospodarski in naložbeni načrt je že mobiliziral 1,6 milijarde EUR javnih in zasebnih naložb, kar dokazuje njegovo učinkovitost pri privabljanju virov in krepitvi gospodarske odpornosti.

Za učinkovito izvajanje bo potreben trden mehanizem s tesnim medinstitucionalnim usklajevanjem znotraj države.

Načrt za rast bo v prihodnjih letih služil kot strateški načrt za naložbe in zagotavljal platformo za boljše usklajevanje donatorjev ali zagotavljanje široke in ciljno usmerjene podpore za bistvene reforme in naložbe.

Načrt za rast za Moldavijo bo s spodbujanjem močnega in odpornega gospodarstva prinesel oprijemljive koristi vsem državljanom in državljanke ter postavil temelje za trajnostno, uspešno in mirno prihodnost Moldavije, in s tem odražal njeno ambicijo za pospešitev povezovanja z EU.